

‘In gemeenteland oefenen we op rampen en crises. Een school overkomt het opeens.’

Burgemeester Hans Boekhoven over een fatale woningbrand en caravanbrand in Workum

Op 14 december 2008 komen in Workum twee zusjes van zeven en negen jaar om het leven bij een fatale woningbrand. Kort daarop vindt een tweede brand plaats, waarbij een Duits jongetje van drie jaar oud om het leven komt op een camping even buiten Workum. Voor Hans Boekhoven, burgemeester van Nijefurd, zijn het twee branden die hem altijd zullen bijblijven. Het NGB spreekt met Boekhoven over de impact en de mate waarin zijn rol als burgemeester bij beide branden verschilde.

‘Ik vervul het ambt al meer dan 25 jaar’, zegt Hans Boekhoven. ‘Als je dan kijkt welke dingen je uit al die jaren zijn bijgebleven, zijn het vaak de gebeurtenissen met een grote emotionele lading geweest. De woningbrand in Workum was heftig. Heel heftig. Die avond waren wij bij vrienden van ons toen ik door de brandweercommandant werd gebeld. Het was op loopafstand. Ik ben direct de straat uitgelopen en naar de brand toegegaan. Niet om daar leiding te geven, maar om te zien of ik op de een of andere manier iets kon betekenen. Het was van meet af aan duidelijk dat het er ernstig uitzag. Het was een houten skeletbouw die vrij snel in lichterlaaie stond. Het gezin dat daar woonde had vier kinderen. Twee meisjes van het gezin werden op het moment dat ik aankwam al vermist. Een medewerker van de gemeente woonde er vlak naast. Men heeft hem kunnen weerhouden om opnieuw het brandende pand in te gaan. Nadat het pand was geblust is de brandweercommandant naar binnen gegaan, die de twee lichamen heeft gevonden. De meisjes lagen te slapen toen de brand uitbrak. Ik heb de ouders nog kort gesproken, voordat ze met de andere twee kinderen ter observatie naar het ziekenhuis in Sneek werden gebracht.’

Impact

Hans Boekhoven heeft de beelden van die avond nog scherp op het netvlies staan. ‘Qua incident is het in de rampenbestrijding niet meer dan een woningbrand. In brandweertermen is zo iets een GRIP1 situatie. Overzichtelijk en beperkt en “geen gevaar voor de omgeving”. Maar dat is de kille werkelijkheid van de draaiboeken. Iedereen stond machteloos. Het heeft mijzelf ook geraakt. Vroeger werd van de burgemeester vooral verwacht dat hij een kille ijzervreter was die voor de troepen stond. Maar ik ben ook maar een mens met gevoelens. Het is weliswaar mijn vak, maar dat betekent niet dat het je daarom in de koude kleren gaat zitten. Datzelfde gold voor de brandweer. Ook voor hen was het ingrijpend. De brandweer heeft de ouders gelukkig kunnen verzekeren dat de kinderen niet hebben geleden en waarschijnlijk in hun slaap zijn omgekomen. De vader is later nog bij het korps langsgegaan om te begrijpen hoe iets in zo’n kort tijdsbestek toch had kunnen gebeuren. De ouders zaten beneden in de woonkamer toen de brand ontstond. Het is onbeschrijflijk snel gegaan. De brandweer had dezelfde onmacht als de ouders. Niemand had Lisa en Julia nog kunnen redden.’

Het is rond half drie ’s nachts wanneer de manschappen van de brandweer teruggaan naar de kazerne gaan. Boekhoven gaat met hen mee om na te praten. ‘Ik vind het zelf altijd belangrijk om als burgemeester op dat soort momenten ook bij het korps langs te gaan. Al kun je op dat moment niet eens zo veel zeggen, je aanwezigheid wordt op prijs gesteld. Er was ook iemand van het Bedrijfsopvangteam die richting het korps een goede rol vervulde.’ De burgemeester komt om half zeven thuis, waar al snel de Commissaris van de Koningin belt om zijn betrokkenheid te tonen. ‘Dat telefoontje deed me heel goed door de steun die eruit sprak. Tien minuten belde mijn broer en collegaburgemeester op. Hij heeft destijds de brand in Groot Bronswijk in Wagenborgen

meegemaakt, een psychiatrische inrichting waar in 1970 zestien mensen bij brand zijn omgekomen. Ik heb daarna nog even geprobeerd om te gaan slapen, maar ben al vrij snel naar het gemeentehuis gegaan om daar te overleggen wat we konden doen. Het condoleanceregister is geopend, zodat inwoners van Workum daar hun medeleven met de ouders, het broertje en zusje konden betuigen. Vroeger werden condoleanceregisters alleen bij hoge uitzondering geopend. Bijvoorbeeld bij het overlijden van iemand van het Koninklijk Huis. Tegenwoordig zitten gemeenten meer op de lijn dat je een plek moet creëren waar mensen naartoe kunnen. Er zijn heel veel mensen geweest.'

School

Overdag gaat Hans Boekhoven ook bij de school van de meisjes langs. 'Bij dergelijke contacten bel ik vooraf altijd even op. Sommige collega's laten de secretaresse bellen met de vraag of het schikt. Ik heb de gewoonte om altijd zelf te bellen en geef dan aan dat men vooral ook moet zeggen als het niet schikt of als men liever heeft dat ik later langskom. "Even goede vrienden", zagezegd. Ik wil mensen niet voor de voeten lopen. Maar vaak kun je toch iets betekenen. In dit geval is bijvoorbeeld de voorlichter van de gemeente naar de school gegaan om te ondersteunen. In gemeenteland oefenen we op rampen en crises. Een school overkomt het opeens dat twee van hun leerlingen bij brand omkomen. Dan kan wat hulp vanuit de gemeente wenselijk zijn.'

Bijeenkomst

Toen ik terugkwam op het gemeentehuis kwam de loco binnenlopen die me zei dat het tijd werd om eens naar huis te gaan. Normaal gesproken moet iemand dat vijf keer tegen me zeggen, maar in dit geval had hij wel gelijk. We hadden 's avonds nog een buurtbijeenkomst in het verschiet en ik had 's nachts vrijwel niet geslapen. Het was een verstandig advies.' De bijeenkomst 's avonds wordt voor de mensen in de buurt van het uitgebrande huis georganiseerd. 'Het was bedoeld om tekst en uitleg te geven. Niet zozeer als een herinneringsbijeenkomst, al hadden we aan het begin uiteraard wel een moment waarop we stilstonden bij de dood van Lisa en Julia. Mensen van de brandweer waren er. Samen met politie, geestelijke gezondheidszorg en slachtofferhulp. Vooraf weet je niet precies wat je kunt verwachten. Er waren zo'n honderd tot honderdvijftig mensen aanwezig. Buurtbewoners. Met kinderen erbij. Ik deed mijn verhaal en sloot af met de opmerking "als u vragen heeft, dan hoor ik het graag". Vervolgens kon je een speld horen vallen. Niemand durfde wat te vragen. Totdat een jongetje vroeg "burgemeester, is mijn huis nog wel veilig?". Dat brak de spanning.'

Terugkeer

Een herdenkingsdienst in de Sint Gertrudiskerk in Workum trekt een paar dagen later zevenhonderd mensen. De kinderen van de basisschool laten ballonnen op. In de weken die volgen blijft Boekhoven contact houden met de ouders. 'Ik had hen op de avond van de brand gesproken en heb dat contact vastgehouden. De ouders zijn tijdelijk naar Sneek verhuisd. In eerste instantie wilden ze niet terugkeren naar Workum, maar het gevoel kwam, zo zeiden ze zelf, al vrij snel terug. Een half jaar na de brand zijn ze gestart met de herbouw van hun woning. Intern heb ik daar strak de regie op gehouden. Zij zijn niet anders behandeld dan anderen, maar ik was er wel scherp op dat er geen gedoe zou ontstaan rond de aanvraag van de bouwvergunning en dat soort zaken. Dat liep door tot aan het moment dat de familie terugkeerde in Workum. Om de gemeenschap te bedanken voor hun steun wilden de ouders een concert organiseren op de Merk, het plein voor het gemeentehuis. Dat verzoek hebben we in dit bijzondere geval gehonoreerd. In mei 2010 is een concert gehouden onder de titel "Sterren voor Lisa en Julia". Er zijn ballonnen opgelaten en er was muziek om de kinderen van de basisscholen, de gemeente, de burens, de brandweermensen, hulpverleners, inwoners van Workum en alle anderen te bedanken voor de hulp en de steun. Voor de familie was het ook een moment om aan iedereen aan te geven dat het nieuwe huis klaar was en dat ze weer in Workum kwamen wonen. Hun kinderen Mart en Britt zullen na de zomervakantie

in Workum naar school gaan. Het is mooi dat de familie hun terugkomst op deze manier heeft willen markeren.'

Brandweerkorps

Boekhoven komt te spreken over de indruk die de brand op het brandweerkorps naliet. 'Op de eerste avond was al duidelijk dat het overlijden van de twee meisjes een grote impact op het korps had. Tijdens de bewonersbijeenkomst heeft de brandweercommandant de machteloosheid van de brandweer ook beschreven. Er was een laatste redpoging via het balkon geprobeerd. De hitte was echter zo vreselijk, dat het gewoon onverantwoord was. De taak van de vrijwillige brandweer lieden is dat zij opgeleid zijn om mensen te redden. Toch moest helaas de conclusie worden getrokken 'we kunnen gewoon niet verder'. Die onmacht liet zijn sporen na. Om stoom af te blazen is een aantal mensen van het korps in januari samen op wintersport gegaan. Tot mijn grote schrik kreeg ik op zondag een telefoontje dat een van de brandweerlieden in Oostenrijk was overleden aan een hartstilstand. Een enorme klap. Met de brandweercommandant ben ik bij de weduwe langsgegaan. We hebben gesproken. "Het is heel tegenstrijdig", zei ze. "Ik zie als kraamverzorgster nieuw leven tot me komen, terwijl mijn eigen man is overleden.". Bij de eerste steenlegging van de nieuwe brandweerkazerne hebben we stilgestaan de tegenslagen die het korps in korte tijd had moeten verwerken.'

Caravanbrand

Een half jaar na de woningbrand komt elders in Workum een Duits jongetje van drie jaar oud om bij een caravanbrand. 'Het is wel opvallend om te zien hoe die brand een heel andere impact in de gemeente had. Het waren Duitse campinggasten. Daar hebben inwoners een heel andere relatie mee. Men vindt het ingrijpend voor de familie en de brandweer die het lichaam uit de caravan heeft gehaald. Maar men staat er verder vanaf. Ik heb namens de gemeente een brief gestuurd aan de familie in Duitsland en we hebben een Duitstalige blijk van medeleven op onze website gezet. Verder ben ik langsgegaan bij de campingbaas en zijn zoon. Bij collega's proef ik wel eens de angst dat je aan dat soort belangrijke gesprekken niet meer toekomt als je door herindelingen met nog grotere gemeenten te maken hebt. Naar mijn idee valt dat in de praktijk wel mee. Vroeger waren Workum, Hindeloopen en Stavoren ook aparte gemeenten. Als er iets in die plaatsen gebeurt zorg ik ook dat ik er ben als men dat wenst. Wel zie je dat de caravanbrand voor de gemeenschap van Workum veel minder ingrijpend is geweest dan die eerdere brand. Mijn rol als burgemeester werd daardoor naar buiten toe veel bescheidener. Minder naar de bevolking toe en meer richting korps en direct betrokkenen.'

Wouter Jong/NGB